TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. spalio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Viešieji medicinos diagnostikos prietaisų ir medžiagų pirkimai – Direktyva 2014/24/ES – 42 straipsnis – Sprendimas sudaryti sutartį – Perkančiosios organizacijos diskrecija – Išsamus techninės specifikacijos formulavimas“

Byloje C-413/17

dėl 2017 m. birželio 30 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. liepos 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurią inicijavo

UAB „Roche Lietuva“,

dalyvaujant

VšĮ Kauno Dainavos poliklinikai,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe, teisėjai E. Juhász (pranešėjas) ir C. Vajda,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– UAB „Roche Lietuva“, atstovaujamos advokatų G. Balčiūno ir K. Karpickio,

– VšĮ Kauno Dainavos poliklinikos, atstovaujamos advokačių K. Laurynaitės ir J. Judickienės,

– Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriaučiūno, K. Dieninio ir D. Stepanienės,

– Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Tassopoulou, A. Magrippi ir K. Georgiadis,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Steiblytės ir P. Ondrůšek,

* Proceso kalba: lietuvių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132) 2 ir 23 straipsnių ir VI priedo išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas byloje, kurią inicijavo UAB „Roche Lietuva“, iš VšĮ Kauno Dainavos poliklinikos, t. y. Kaune (Lietuva) įsteigtos viešosios poliklinikos (toliau – Kauno Dainavos poliklinika), organizuotos viešojo pirkimo procedūros pašalinta dalyvė, dėl šio pirkimo techninės specifikacijos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyva 2004/18 nuo 2016 m. balandžio 18 d. buvo panaikinta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18 (OL L 94, 2014, p. 65), kaip nurodyta pastarosios direktyvos 91 straipsnio pirmoje pastraipoje.

4 Direktyvos 2014/24 74 konstatuojamoji dalis išdėstyta taip:

„(74) viešųjų perkančiųjų subjektų parengtos techninės specifikacijos turi sudaryti galimybę atverti viešuosius pirkimus konkurencijai ir pasiekti tvarumo tikslus. Tuo tikslu turėtų būti galima teikti pasiūlymus, kuriais būtų atspindėta techninių sprendinių, standartų ir techninių specifikacijų įvairovė rinkoje, įskaitant sprendinius, standartus ir technines specifikacijas, parengtus remiantis veiksmingumo kriterijais, susijusiais su gyvavimo ciklu ir darbų vykdymo, prekių tiekimo ir paslaugų teikimo gamybos proceso tvarumu.

Todėl technines specifikacijas reikėtų parengti taip, kad būtų išvengta dirbtino konkurencijos susiaurinimo taikant konkrečiam ekonominės veiklos vykdytojui palankius reikalavimus, išreiškiančius svarbiausias prekių, paslaugų ar darbų, kuriuos šis ekonominės veiklos vykdytojas paprastai siūlo, charakteristikas. Paprastai tas tikslas kuo geriausiai pasiekiamas technines specifikacijas parengus pagal funkcinius ir veiksmingumo reikalavimus. Funkciniai ir veiksmingumo reikalavimai taip pat yra tinkamas būdas remti inovacijas viešuosiuose pirkimuose ir turėtų būti kuo plačiau naudojami. Kai daroma nuoroda į Europos standartą arba, jo nesant, nacionalinį standartą, perkančiosios organizacijos turėtų vertinti pasiūlymus, grindžiamus lygiavertėmis priemonėmis. Ekonominės veiklos vykdytojas turėtų būti atsakingas už prašomo ženklinimo lygiavertiškumo įrodymą.

<...>“

5 Šios direktyvos 18 straipsnio 1 dalyje „Pirkimų principai“ nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos ekonominės veiklos vykdytojus vertina vienodai ir jų nediskriminuoja, jos veikia skaidriai ir vadovaujasi proporcingumo principu.

Pirkimai negali būti parengti siekiant išvengti šios direktyvos taikymo arba dirbtinai sumažinti konkurenciją. Laikoma, kad konkurencija yra dirbtinai sumažinta tais atvejais, kai pirkimai parengiami siekiant nederamai sudaryti palankesnes ar nepalankias sąlygas tam tikriems ekonominės veiklos vykdytojams.“

6 Šios direktyvos 42 straipsnyje „Techninės specifikacijos“ numatyta:

„1. VII priedo 1 punkte apibrėžtos techninės specifikacijos nustatomos pirkimo dokumentuose. Techninėje specifikacijoje nustatomos reikalaujamos darbų, paslaugų arba prekių charakteristikos.

Tos charakteristikos taip pat gali sietis su konkrečiu gamybos arba prašomų darbų atlikimo, prekių tiekimo arba paslaugų teikimo procesu ar metodu arba konkrečiu kito gyvavimo ciklo etapo procesu, net jei tokie veiksniai nėra susiję su esminiais jų aspektais, su sąlyga, kad jie yra susiję su sutarties dalyku ir atitinka jos vertę bei tikslus.

<...>

2. Techninėmis specifikacijomis ekonominės veiklos vykdytojams sudaromos vienodos galimybės dalyvauti pirkimo procedūroje ir nesudaromos nepagrįstos kliūtys atverti viešuosius pirkimus konkurencijai.

3. Nedarant poveikio privalomosioms nacionalinėms techninėms taisyklėms, tiek, kiek jos yra suderinamos su Sąjungos teise, techninės specifikacijos formuluojamos vienu iš toliau nurodytų būdų:

a) nurodant rezultatų ar funkcinius reikalavimus, įskaitant aplinkosaugines charakteristikas, su sąlyga, kad parametrai yra pakankamai tikslūs, jog konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties dalyką, o perkančiosios organizacijos – skirti sutartį;

b) nurodant technines specifikacijas ir, pirmumo tvarka, nacionalinius standartus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliami Europos standartai, Europos techninius įvertinimus, bendras technines specifikacijas, tarptautinius standartus, kitas Europos standartizacijos institucijų nustatytas techninių etalonų sistemas arba, jei tokių nėra, nacionalinius standartus, nacionalinius techninius liudijimus arba nacionalines technines specifikacijas, susijusias su darbų projektavimu, apskaičiavimu ir vykdymu bei produktų naudojimu; kiekviena nuoroda pateikiama kartu su fraze „arba lygiavertis“;

c) nurodant rezultatų ar funkcinius reikalavimus, nurodytus a punkte, ir remiantis b punkte nurodytomis techninėmis specifikacijomis kaip priemone daryti prielaidą, kad tokių rezultatų ar funkcinių reikalavimų yra laikomasi;

d) nurodant b punkte nurodytas technines specifikacijas tam tikroms charakteristikoms ir a punkte nurodytus rezultatų ar funkcinius reikalavimus kitoms charakteristikoms.

4. Nebent tai būtų pateisinama sutarties dalyku, techninėse specifikacijose negalima nurodyti konkretaus modelio, tiekimo šaltinio ar konkretaus proceso, būdingo konkretaus ekonominės veiklos vykdytojo tiekiamiems produktams ar teikiamoms paslaugoms, arba prekių ženklų, patentų, rūšių ar konkrečios kilmės šalies ar gamybos būdo taip, kad taip tam tikroms įmonėms ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankios sąlygos arba jie būtų pašalinami. Toks nurodymas yra leistinas išimties tvarka, kai sutarties dalyko neįmanoma pakankamai tiksliai ir aiškiai apibūdinti pagal 3 dalį. Toks nurodymas pateikiamas su fraze „arba lygiavertis“.

<...>“

7 Direktyvos 2014/24 VII priedo „Tam tikrų techninių specifikacijų apibrėžtis“ 1 punkte nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1) techninė specifikacija – vienas iš toliau nurodytų dalykų:
   a) <...>
   b) viešojo prekių ar paslaugų pirkimo sutarčių atveju – dokumente pateikta specifikacija, kuria apibrėžiamos produktui arba paslaugai būtinos charakteristikos, pavyzdžiui, kokybės lygiai, aplinkosaugos ir klimatinio veiksmingumo lygiai, reikalavimai „visiems tinkamas“ (įskaitant galimybę naudotis neįgaliesiems) ir atitikties įvertinimas, rezultatai, produkto naudojimas, sauga ar matmenys, įskaitant produktui taikomus reikalavimus, susijusius su produkto prekiniu pavadinimu, terminija, simboliais, testavimo ir bandymų metodais, pakavimu, žymėjimu ir ženklinimu, instrukcijomis naudotojams, gamybos procesais ir metodais bet kuriame prekės ar paslaugos gyvavimo ciklo etape, taip pat atitikties įvertinimo procedūromis“.

Lietuvos teisė

8 Direktyvos 2004/18 2 ir 23 straipsniai ir VI priedas į Lietuvos teisę buvo perkelti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 3 ir 25 straipsniais ir 3 priedėliu. Direktyva 2014/24 perkelta 2017 m. gegužės 2 d. įstatymu Nr. XIII-327. Šis įstatymas įsigaliojo 2017 m. liepos 1 d.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad 2016 m. birželio 22 d. Kauno Dainavos poliklinika paskelbė atvirą viešąjį pirkimą „Asmens sveikatos priežiūros laboratorinės diagnostikos prietaisų nuomos, jų veikimą užtikrinančių paslaugų ir medžiagų pirkimas“. Šį viešąjį pirkimą sudarė trylika dalių. Pagrindinėje byloje nagrinėjamo viešojo pirkimo dalies vertė – 250 000 EUR.

10 2016 m. liepos 4 d. *Roche Lietuva* savo pretenzijoje nurodė, kad šio pirkimo konkurso sąlygų priede Nr. 1 numatyti techniniai reikalavimai nepagrįstai riboja tiekėjų konkurenciją, nes yra labai specifiniai, ir faktiškai pritaikyti tam tikrų kraujo analizatorių gamintojų prekių charakteristikoms. 2016 m. liepos 14 d. sprendimu Kauno Dainavos poliklinika pakeitė kai kurias techninės specifikacijos nuostatas.

11 Nepritardama šiems po pretenzijos pateikimo padarytiems pakeitimams, 2016 m. liepos 28 d. *Roche Lietuva* pareiškė ieškinį nacionaliniame teisme.

12 Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, į kuriuos kreipėsi *Roche Lietuva*, atitinkamai 2016 m. spalio 6 d. ir 2016 m. gruodžio 14 d. atmetė šios bendrovės ieškinį, motyvuodami, be kita ko, tuo, kad, pirma, Kauno Dainavos poliklinika tinkamai pasinaudojo diskrecija nustatyti išsamią techninę specifikaciją, atsižvelgdama į savo reikalavimus, grindžiamus tyrimų kokybe ir asmenų sveikatos apsauga, ir, antra, ieškovė pagrindinėje byloje neįrodė, kad aptariamas viešasis pirkimas buvo pritaikytas konkretiems prietaisams ar gamintojams.

13 2016 m. gruodžio 28 d. Kauno Dainavos poliklinika, Viešųjų pirkimų tarnybai pareikalavus, viešąjį pirkimą nutraukė, nes ši tarnyba konstatavo kitų taikytinų nuostatų, nei nurodytos prašyme priimti prejudicinį sprendimą, pažeidimą.

14 2017 m. sausio 17 d. *Roche Lietuva* su kasaciniu skundu kreipėsi į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą; jis 2017 m. gegužės 17 d. išnagrinėjo šią bylą. 2017 m. birželio 19 d. nutartimi šis teismas *ex officio* nusprendė atnaujinti bylos nagrinėjimą. Jis informavo bylos šalis apie savo ketinimą peržengti

kasacinio skundo ribas ir pasiūlė joms ir Viešųjų pirkimų tarnybai pateikti paaiškinimus dėl konkurso sąlygų nuostatų, kuriomis nustatyti ne paslaugų (t. y. ne medicininių tyrimų), bet joms teikti reikalingų prekių reikalavimai.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl tokios perkančiosios organizacijos, kaip atsakovė pagrindinėje byloje, diskrecijos ribų, kiek tai susiję su perkamų medicininių prekių konkrečių charakteristikų nustatymu per viešojo pirkimo konkursą, kai perkančioji organizacija siekia jomis disponuoti ne savarankišku tikslu, bet kaip priemone medicininiams tyrimams atlikti. Šiuo aspektu jam kyla klausimas dėl to, ar ši perkančioji organizacija tenkintų teisės aktuose nustatytus reikalavimus, jeigu prietaiso veikimas būtų apibrėžtas kaip funkcinis reikalavimas, susietas ne su izoliuotu šio prietaiso veikimu ar jo charakteristikomis, o su šio veikimo rezultatu, pavyzdžiui, tyrimų greičiu ar patikimumu ir naudojamais metodais.

16 Šiomis aplinkybėmis Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2004/18 2, 23 straipsnių ir VI priedo nuostatos (kartu ar atskirai, bet jomis neapsiribojant) turi būti aiškinamos ir suprantamos taip, kad kai perkančioji organizacija – asmens sveikatos priežiūros įstaiga – viešojo pirkimo konkurso būdu siekia įsigyti prekes (medicinos diagnostikos įrangą ir priemones) ar tam tikras teises į jas tam, kad pati galėtų atlikti tyrimus, jos diskrecija apima teisę nustatyti tik tokias techninės specifikacijos sąlygas prekėms, kuriomis (sąlygomis) ne izoliuotai apibūdinamos atskiros įrangos ir (ar) priemonių veikimo (techninės) ir naudojimo (funkcinės) savybės, bet apibrėžiami atliktinų tyrimų kokybiniai parametrai ir tyrimų laboratorijos darbo veiksmingumas, kurių turinys turi būti atskirai aprašytas to paties viešojo pirkimo nuostatose?“

Pirminės pastabos

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausime daro nuorodą į kai kurias Direktyvos 2004/18 nuostatas. Dėl šios direktyvos taikymo *ratione temporis* pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas skelbimas apie pirkimą buvo paskelbtas 2016 m. birželio 22 d., t. y. po datos, kurią įsigaliojo šios direktyvos panaikinimas; ši data, vadovaujantis Direktyvos 2014/24 91 straipsnio pirma pastraipa, buvo 2016 m. balandžio 18 d.

18 Vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, taikytina direktyva iš principo yra direktyva, kuri galioja tuo metu, kai perkančioji organizacija pasirenka procedūros, kurią vykdys, rūšį ir galutinai išsprendžia klausimą, ar privaloma iš anksto skelbti konkursą viešojo pirkimo sutarčiai sudaryti (2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Casertana Costruzioni*, C-223/16, EU:C:2017:685, 21 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

19 Reikia pridurti, kad Direktyvos 2004/18 2 ir 23 straipsniai iš esmės pakartoti atitinkamai Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 1 dalyje ir 42–44 straipsniuose. Direktyvos 2004/18 VI priedo turinys iš esmės pakartotas Direktyvos 2014/24 VII priede. Techninėms specifikacijoms, kuriose nustatomos pirkimo dalyku esančių darbų, paslaugų arba prekių reikalaujamos charakteristikos, taikomos sąlygos išsamiau reglamentuotos pastarosios direktyvos 42 straipsnyje.

20 Vadinasi, norint pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą, reikia išaiškinti svarbias Direktyvos 2014/24 nuostatas.

Dėl prejudicinio klausimo

21 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia manyti, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kiek svarbos pagal Direktyvos 2014/24 18 ir 42 straipsnius ir vienodo požiūrio ir proporcingumo principus perkančioji organizacija, formuluodama viešojo medicininių prekių pirkimo konkurso technines specifikacijas, turi teikti individualioms aparatų charakteristikoms arba šių aparatų veikimo rezultatui.

22 Pirmiausia Europos Komisijai kyla abejonių dėl šio klausimo priimtinumo atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama viešojo pirkimo procedūra buvo nutraukta, todėl minėtas klausimas, jos manymu, yra hipotetinis.

23 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, vykstant SESV 267 straipsnyje nurodytam procesui tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl, jeigu pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo privalo priimti sprendimą. Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pagal minėtą straipsnį pateikto prejudicinio klausimo tik jeigu, be kita ko, neįvykdyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje nustatyti reikalavimai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio ir jeigu akivaizdu, kad nacionalinio teismo prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas arba jos galiojimo vertinimas visiškai nesusiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, arba jeigu problema hipotetinė (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Confédération paysanne ir kt.*, C-528/16, EU:C:2018:583, 72 ir 73 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

24 Nagrinėjamu atveju nacionalinis teismas savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikė kelis motyvus, nurodančius priežastis, dėl kurių, nepaisant to, kad pagrindinėje byloje aptariama viešojo pirkimo procedūra buvo nutraukta, pagal nacionalinę teisę egzistuoja teisinis interesas išspręsti ginčą pagrindinėje byloje. Tokiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad pateiktas klausimas neturi būti laikomas hipotetiniu, taigi turi būti pripažintas priimtinu.

25 Dėl klausimo esmės, vadovaujantis Direktyvos 2014/24 42 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, šios direktyvos VII priedo 1 punkte apibrėžtos techninės specifikacijos nustatomos pirkimo dokumentuose; jose nurodomos charakteristikos, kurias turi atitikti darbai, paslaugos arba prekės.

26 Pagal šios direktyvos 42 straipsnio 3 dalį techninės specifikacijos gali būti formuluojamos keliais būdais: nurodant rezultatų ar funkcinius reikalavimus, nurodant technines specifikacijas ir pirmumo tvarka nacionalinius standartus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliami Europos standartai, Europos techninius įvertinimus, bendras technines specifikacijas, tarptautinius standartus, kitas Europos standartizacijos institucijų nustatytas techninių etalonų sistemas arba, jei tokių nėra, nacionalinius standartus, nacionalinius techninius liudijimus arba nacionalines technines specifikacijas, susijusias su darbų projektavimu, apskaičiavimu ir vykdymu bei produktų naudojimu, arba derinant šiuos du būdus.

27 Šiuo klausimu konstatuotina, kad minėto 42 straipsnio 3 dalis, kiek joje numatyta, kad techninės specifikacijos turi būti suformuluotos nurodant pakankamai tikslius rezultatų ar funkcinius reikalavimus ar nurodant technines specifikacijas ir įvairius standartus, visiškai nedraudžia, kad konkurso dėl medicininių prekių, skirtų medicininiams tyrimams atlikti, tiekimo sąlygose būtų nurodytos siekiamos įsigyti įrangos veikimo ir naudojimo charakteristikos ir siekiamos įsigyti individualios priemonės.

28 Be to, reikia pažymėti, kad, pirma, Direktyvos 2014/24 42 straipsnio 3 dalyje nenustatyta techninių specifikacijų formulavimo metodų hierarchija ir nesuteikta jokios pirmenybės kuriam nors iš šių metodų.

29 Antra, iš šios nuostatos matyti, kad technines specifikacijas reglamentuojančiose Sąjungos teisės normose perkančiajai organizacijai pripažįstama didelė diskrecija formuluojant technines pirkimo specifikacijas.

30 Ši diskrecija pateisinama tuo, kad būtent perkančiosios organizacijos geriausiai žino prekes, kurių joms reikia, ir gali geriausiai nustatyti reikalavimus, kurie turi būti tenkinami tam, kad būtų gauti pageidaujami rezultatai.

31 Vis dėlto Direktyvoje 2014/24 nustatyti tam tikri apribojimai, kurių perkančioji organizacija privalo laikytis.

32 Visų pirma Direktyvos 2014/24 42 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad techninėmis specifikacijomis ekonominės veiklos vykdytojams būtų sudaromos vienodos galimybės dalyvauti pirkimo procedūroje ir nebūtų sudaroma nepagrįstų kliūčių atverti viešuosius pirkimus konkurencijai.

33 Šiuo reikalavimu techninių specifikacijų formulavimo tikslais sukonkretinamas vienodo požiūrio principas, įtvirtintas minėtos direktyvos 18 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje. Pagal šią nuostatą perkančiosios organizacijos ekonominės veiklos vykdytojus vertina vienodai ir jų nediskriminuoja, jos veikia skaidriai ir vadovaujasi proporcingumo principu.

34 Kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, vienodo požiūrio, nediskriminavimo ir skaidrumo principai turi lemiamą reikšmę techninėms specifikacijoms, atsižvelgiant į diskriminavimo grėsmę, susijusią arba su jų pasirinkimu, arba su jų formulavimo būdu (dėl Direktyvos 2004/18 žr. 2012 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-368/10, EU:C:2012:284, 62 punktą).

35 Be to, Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodyta, kad pirkimai negali būti parengti siekiant išvengti šios direktyvos taikymo arba dirbtinai sumažinti konkurenciją ir laikoma, kad konkurencija yra dirbtinai sumažinta tais atvejais, kai pirkimai parengiami siekiant nederamai sudaryti palankesnes ar nepalankias sąlygas tam tikriems ekonominės veiklos vykdytojams.

36 Vadovaujantis ta pačia logika Direktyvos 2014/24 74 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad technines specifikacijas reikėtų „parengti taip, kad būtų išvengta dirbtin[i]o konkurencijos susiaurinimo [apribojimo] taikant konkrečiam ekonominės veiklos vykdytojui palankius reikalavimus, išreiškiančius svarbiausias prekių, paslaugų ar darbų, kuriuos šis ekonominės veiklos vykdytojas paprastai siūlo, charakteristikas“. Šioje konstatuojamojoje dalyje taip pat nustatyta, kad „turėtų būti galima teikti pasiūlymus, kuriais būtų atspindėta techninių sprendinių, standartų ir techninių specifikacijų įvairovė rinkoje“.

37 Šių reikalavimų laikymasis tampa dar svarbesnis, kai, kaip yra nagrinėjamu atveju, pirkimo dokumentuose pateikiamos techninės specifikacijos suformuluotos ypač išsamiai. Kuo išsamesnės techninės specifikacijos, tuo didesnė rizika, kad konkretaus gamintojo prekės bus privilegijuojamos.

38 Kaip matyti iš Direktyvos 2014/24 42 straipsnio 4 dalies, išimties tvarka, kai sutarties dalyko neįmanoma pakankamai tiksliai ir aiškiai apibūdinti pagal šios direktyvos 42 straipsnio 3 dalį, galima daryti nuorodą į konkretų modelį, tiekimo šaltinį ar konkretų procesą, būdingą konkretaus ekonominės veiklos vykdytojo tiekiamiems produktams ar teikiamoms paslaugoms, arba į prekių ženklą ar patentą, jeigu tai pateisinama pirkimo objektu ir laikomasi Direktyvoje 2014/24 tuo tikslu nustatytų sąlygų, visų pirma, kad toks nurodymas pirkimo dokumentuose būtų pateikiamas su fraze „arba lygiavertis“. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad šioje nuostatoje įtvirtinta išimtis, sąlygos, kuriomis perkančioji organizacija gali pasinaudoti tokia galimybe, turi būti aiškinamos siaurai.

39 Vadovaujantis jurisprudencija viešojo prekių pirkimo srityje, frazės „arba lygiavertis“ nepateikimas pirkimo dokumentuose po konkrečios prekės aprašymo gali ne tik atgrasyti ekonominės veiklos vykdytojus, naudojančius šiai prekei analogiškas sistemas, nuo pasiūlymų teikimo per viešojo pirkimo procedūrą, bet ir sudaryti kliūčių importo srautams valstybių narių tarpusavio prekyboje Sąjungoje, suteikiant galimybę pasirašyti sutartį tik tiems tiekėjams, kurie siūlo naudoti konkrečiai nurodytą prekę (šiuo klausimu žr. 2001 m. gruodžio 3 d. Nutarties *Vestergaard*, C-59/00, EU:C:2001:654, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

40 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į diskreciją, kurią turi perkančioji organizacija formuluodama techninę specifikaciją pagal kokybinius reikalavimus ir atsižvelgdama į atitinkamą pirkimo objektą, dėl ypač išsamios techninės specifikacijos, dėl kurios kilo ginčas pagrindinėje byloje, netiesiogiai neteikiama pirmenybė kuriam nors viešojo pirkimo dalyviui.

41 Taip pat svarbu, kad techninės specifikacijos išsamumo laipsnis atitiktų proporcingumo principą, o tai konkrečiai reiškia, kad būtina išsiaiškinti, ar toks išsamumo laipsnis būtinas norint pasiekti užsibrėžtus tikslus.

42 Pažymėtina, kad jautrioje visuomenės sveikatos srityje proporcingumo principas taikomas ypatingai. Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vertinant, ar valstybė narė šioje srityje laikėsi proporcingumo principo, reikia atsižvelgti į tai, kad žmonių sveikata ir gyvybė tarp SESV saugomų vertybių ir interesų užima svarbiausią vietą ir kad valstybės narės turi nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina užtikrinti ir kaip šis lygis turi būti pasiektas. Kadangi įvairiose valstybėse narėse jis gali skirtis, valstybėms narėms turi būti suteikiama diskrecija (2017 m. birželio 8 d. Sprendimo *Medisanus*, C-296/15, EU:C:2017:431, 82 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Šiomis aplinkybėmis taip pat pažymėtina, kad, kaip priminta Teisingumo Teismo rekomendacijų nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo (OL C 257, 2018, p. 1) 11 punkte, nors tam, kad priimtų sprendimą, Teisingumo Teismas būtinai atsižvelgia į nacionalinio teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytą ir pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui taikomą teisę ir šio ginčo faktines aplinkybes, jis pats netaiko Sąjungos teisės šiam ginčui. Priimdamas sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo Teisingumo Teismas stengiasi pateikti atsakymą, kuris būtų naudingas sprendimui pagrindinėje byloje priimti, tačiau būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tokį atsakymą, turi nuspręsti dėl konkrečių pasekmių. Dėl šių priežasčių Teisingumo Teismo pateikiamas išaiškinimas paprastai išreiškiamas *in abstracto*.

44 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į pateiktas aiškinimo nuorodas, turi konkrečiai įvertinti techninės specifikacijos, dėl kurios kilo ginčas pagrindinėje byloje, atitiktį vienodo požiūrio ir proporcingumo principams.

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2014/24 18 ir 42 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos perkančioji organizacija neįpareigojama formuluojant viešojo medicininių prekių pirkimo konkurso techninę specifikaciją iš principo teikti pirmenybės arba medicinos aparatų individualių charakteristikų svarbai, arba šių aparatų veikimo rezultato svarbai, bet yra reikalaujama, kad techninė specifikacija apskritai atitiktų vienodo požiūrio ir proporcingumo principus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar jo nagrinėjamoje byloje aptariama techninė specifikacija atitinka šiuos reikalavimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 18 ir 42 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos perkančioji organizacija neįpareigojama formuluojant viešojo medicininių prekių pirkimo konkurso techninę specifikaciją iš principo teikti pirmenybės arba medicinos aparatų individualių charakteristikų svarbai, arba šių aparatų veikimo rezultato svarbai, bet yra reikalaujama, kad techninė specifikacija apskritai atitiktų vienodo požiūrio ir proporcingumo principus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar jo nagrinėjamoje byloje aptariama techninė specifikacija atitinka šiuos reikalavimus.

Jürimäe Juhász Vajda

Paskelbta 2018 m. spalio 25 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Kancleris
A. Calot Escobar

Pirmininkas
K. Lenaerts